

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET TURAN ALKAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2018/9800)

Karar Tarihi: 4/11/2020

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ
Raportör : Fatih HATİPOĞLU
Başvurucu : Ahmet Turan ALKAN
Vekilleri : 1. Av. Melike POLAT BURSALI
2. Av. Figen ALBUGA ÇALIKUŞU
3. Av. İsmail Aziz Ergin CİNMENTEN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; tutuklamanın hukuki olmaması ve tutukluluğun makul süreyi aşması nedenleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, tutuklamaya konu suçlamaların ifade ve basın özgürlükleri kapsamındaki eylemlere ilişkin olması nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

I. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 23/3/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.
6. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından başvurucunun da aralarında bulunduğu ve çoğunluğu gazeteci, yazar ve akademisyen olan birçok şüpheli hakkında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasının (FETÖ/PDY) medya yapılanmasıyla bağlantılı olarak başlatılan soruşturma kapsamında başvurucu 27/7/2016 tarihinde Bursa'da gözaltına alınmış ve İstanbul 4. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından terör örgütüne üye olma suçlamasıyla 30/7/2016 tarihinde tutuklanmıştır.

9. Başvurucunun tutuklama kararına yaptığı itiraz İstanbul 5. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 8/8/2016 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

10. Başsavcılık 10/4/2017 tarihli iddianame ile başvurucunun terör örgütüne üye olma ve darbeye teşebbüs etme suçlarından cezalandırılması istemiyle aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır.

11. İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 24/4/2017 tarihinde iddianamenin kabulüne karar vermiş ve Mahkemenin E.2017/112 sayılı dosyası üzerinden kovuşturma aşaması başlamıştır.

12. Mahkeme 8/12/2017 tarihli duruşmada başvurucunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiş, başvurucunun anılan karara itirazı İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 29/12/2017 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

13. Başvurucu, itirazın reddine dair kararın 23/1/2018 tarihinde tebliğ edildiğini bildirmiş ve buna ilişkin tebligat belgesini de dosyaya sunmuştur.

14. Başvurucu 23/3/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

15. Mahkeme 6/7/2018 tarihinde yaptığı duruşmada başvurucunun terör örgütüne üye olma suçundan 8 yıl 9 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına ve hükümlerle birlikte tahliyesine karar vermiştir.

16. Başvurucu; mahkûmiyet kararını istinaf etmiş, istinaf talebi İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi tarafından 25/6/2019 tarihinde esastan reddedilmiştir. Başvurucu söz konusu kararı temyiz etmiştir.

17. Dava, bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla temyiz aşamasında derdesttir.

IV. İLGİLİ HUKUK

18. 4/12/2014 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Tutuklama kararı" kenar başlıklı 101. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu madde ile 100 üncü madde gereğince verilen kararlara itiraz edilebilir."

19. 5271 sayılı Kanun'un "Şüpheli veya sanığın salıverilme istemleri" kenar başlıklı 104. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında şüpheli veya sanık salıverilmesini isteyebilir."

(2) Şüpheli veya sanığın tutukluluk hâlinin devamına veya salıverilmesine hâkim veya mahkemece karar verilir. Ret kararına itiraz edilebilir."

20. 5271 sayılı Kanun'un "İtiraz usulü ve inceleme mercileri" kenar başlıklı 268. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kararına itiraz edilen hâkim veya mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse en çok üç gün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir."

21. 5271 sayılı Kanun'un "Karar" kenar başlıklı 271. maddesinin (4) numaralı fıkrası şöyledir:

"Merciin, itiraz üzerine verdiği kararları kesindir; ancak ilk defa merci tarafından verilen tutuklama kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

22. Mahkemenin 4/11/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

23. Başvurucu; tutuklamanın hukuki olmadığını ve tutukluluğun makul süreyi aştığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, tutuklamaya konu suçlamaların ifade ve basın özgürlükleri kapsamındaki eylemlere ilişkin olması nedeniyle de ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

24. Bakanlık görüşünde; başvuru hakkında verilen tutuklama kararında açıklanan gerekçeler ile tutukluluk hâlinin devamına dair kararlarda değinilen hususların ve eylemlere ilişkin olarak dayanılan delillerin içeriği dikkate alındığında kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu belirtilmiştir. Bakanlık görüşünde ayrıca ifade ve basın özgürlüğüne yapıldığı iddia olunan müdahalenin yasal dayanağının ve meşru amacının bulunduğu demokratik toplumda gerekli ve orantılı olduğu belirtilerek başvuru hakkının ifade ve basın özgürlüğü haklarının ihlâl edilmediği ifade edilmiştir.

B. Değerlendirme

25. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" kenar başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

26. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "Başvuru süresi ve mazeret" kenar başlıklı 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

27. Bireysel başvuruların 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir.

28. Başvurunun süresinde yapılmış olması, her aşamada dikkate alınması gereken usule ilişkin şarttır (*Yasin Yaman*, B. No: 2012/1075, 12/2/2013, § 18).

29. Bir suç isnadına bağlı olarak tutuklulukta geçen sürenin başlangıcı, başvuru ilkinin ilk kez yakalanıp gözaltına alındığı durumlarda bu tarih; doğrudan tutuklandığı durumlarda ise tutuklama tarihidir. Sürenin sonu ise kural olarak kişinin serbest bırakıldığı ya da ilk derece mahkemesince hüküm verildiği tarihtir (*Murat Narman*, B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 66).

30. Dolayısıyla suç isnadına bağlı şikâyetlere ilişkin iddiaların dile getirildiği bir bireysel başvurunun ilk derece yargılaması devam ederken tutukluluğun devamına karar verilen her aşamada başvuru yolları tüketildikten sonra başvuru süresi içinde yapılması gerekir (*Mehmet Emin Kılıç*, B. No: 2013/5267, 7/3/2014, § 28).

31. Bu bağlamda bir suç isnadına bağlı olarak tutuklulukla ilgili şikâyetleri içeren bireysel başvurunun tutukluluk hâlinin devamı kararı sonrasında yapılması hâlinde söz konusu karara itiraz edilmiş ise itiraz merciince verilen kararın öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir.

32. Somut olayda yargılamayı yapan ilk derece mahkemesince 8/12/2017 tarihli duruşmada verilen tutukluluk hâlinin devamı kararına karşı başvuru ilkinin yaptığı itirazın İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 29/12/2017 tarihinde kesin olarak reddedildiği ve anılan kararın 23/1/2018 tarihinde başvurucuya tebliğ edildiği anlaşılmaktadır (bkz. § 12). Bu nedenle bireysel başvurunun nihai karar olan itirazın reddine dair kararın tebliğ suretiyle öğrenildiği 23/1/2018 tarihinden itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir. Buna göre nihai kararın öğrenilmesinden itibaren otuz gün geçtikten sonra 23/3/2018 tarihinde yapılan bireysel başvuruda süre aşımı olduğu sonucuna varılmıştır.

33. Açıklanan gerekçelerle nihai kararın öğrenilmesinden itibaren otuz gün içinde yapılmayan bireysel başvurunun *süre aşımı* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Tutuklamanın hukuki olmaması ve tutukluluğun makul süreyi aşması nedenleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının; tutuklamaya konu suçlamaların ifade ve basın özgürlükleri kapsamındaki eylemlere ilişkin olması nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddialarına ilişkin başvurunun *süre aşımı* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

Başvuru Numarası : 2018/9800

Karar Tarihi : 4/11/2020

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 4/11/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ